33

C. B. D.

De

CLAUDENDIS ÆDIBUS PESTE INFECTORUM,

AMPLISSIMA

FACULTATE PHILOSOPHICA

CONSENTIENTE,

In Celeberrima NORICORUM UNIVERSITATE

DISPUTATIONEM SOLENNEM

Eruditorum Examini exhibet

M. JOH. PHILIPPUS Saltzmann/

Argentoratenſis,

RESPONDENTE

MARTINO LUTHERO FASTERLING,

Norimb. LL. Stud.

In AUDITORIO MAJORE,

Ad diem 26. *Auguſti*, A. O. R. cIↄ Iↄ c LXXXI.

horis ſolitis.

ALTDORFFI,

LITERIS HENRICI MEYERI,

Univerſit. Typographi.

Digitized by the Internet Archive
in 2019 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b3076631x

Cum DEO!

DISSERTATIO
De
OCCLUDENDIS ÆDIBUS PESTE INFECTORUM.

PROOEMIUM.

NOn unam tantum morborum eſſe ſpeciem, quæ more contagionis, longe lateq; ſerpit, atq; juxta Medicorum quidem doctrinam ex corpore eô morborum genere laborantis in aliud etiam rectiſſimè valens derivatur, ii ſine dubio norint exactius, quibus uno vel altero ex illis modo infectos videre homines contigit. Sane in hunc numerum, ut alios nunc prætereeam, Vir multæ experientiæ magnæq; eruditionis D. Sennertus *de Febr. Lib. IV. cap. 1. p. 372. refert ſcabiem, phthiſin, luem veneream, lepram & peſtem. Ex omnibus autem hiſce principem non immerito locum obtinere morborum caput,* peſtem *intelligo, aliquis dixerit. Sicut enim magnes ex mirabili naturæ ſuæ efficacia ſolo ferri contactu vim ei ſuam communicat; aut uti ignis naphtæ propinquus velociſſimo curſu eam accendit; & candela fumigans accenſæ candelæ admota flammam concipit; tàm ſubitò tantâq; vehementiâ peſtis vim ſuam aliis corporibus iisq; ſæpe innumerabilibus imprimit. Exemplo ſi id probare vellemus, Soli lucem affundere laboraremus. Dolet id, dolebitq; perpetuò Hungaria, ſuo ſe exemplo id confirmaſſe clariſſime; dolet quoq; Germania, atq; in ea Sedes Imperatoris auguſtiſſima Vienna, & Praga Regis Bohemiæ, Electoris Saxonici Dresda, Ejusq; Univerſitas Lipſienſis celeberrima, ſiccô oculô tantam cladem ſuam aſpicere aut aliis narrare nunquam poſſunt. Obverſatur adhuc ani-*

mis noſtris triſtiſſima imago harum urbium, quæ diuturno acerbiſſim que luctu ſuorum civium mœrent interitus flebiles; platearum quoq; litudinem tot cadaverum ruina horrido nimium ſpectaculo adhuc q ſi intuemur. Neq; illud jam turpi dedimus oblivioni, quanto clam ac ejulatu ſæpe peſte hâc obruti anhelaverint anxie auxilium in ſu ma afflictione ſua quod tamen nec pater, nec mater, nec filius, aut re qui propinqui, quàm cupidiſſime etiam voluiſſent, ferre iis valeba Neq; memorabimus in quantis anguſtiis, terroribus ac triſtitia & verſabantur, qui nondum quidem hoc fœdiſſimô malô infecti, om tamen momento vehementiſſimè timebant, ne peſtiferâ ſagittâ perc terentur. In hac autem luctuoſiſſimâ tot hominum plagâ ac ſtrag plurimi quidem meditabantur, omniq; operâ excogitabant mec avertendi hujus mali à laribus ſuis. Alii quippe publicis privati precibus minimeq; fucatâ pœnitentiâ Divinam miſericordiam ex rare tentabant; alii conſilia Medici avidiſſime implorabant; int rea Magiſtratus prudentia pleroſq; ſuis includi juſſit ædibus infecto Nos vero remedium illud Theologicum, preces nempe cum verâ pœn tentia junctas, ut & medicinam Medici à Deo ordinatam, uti ne poſſumus non approbare; ita quum ſvaſu Præceptorum Exercitii Ac demici loco aliquid conſcribendum eſſet, Mandatum illud Magiſtr tus in obſerandis infectis ædibus examinabimus debitâ modeſtiâ, quan tum & temporis anguſtia, librorumq; ad hoc negotium neceſſarioru penuria concedere videtur. Quum vero nullus Autor hactenus in no ſtras venerit manus, qui hanc materiam ejusq; varias circumſtanti ex profeſſo, ut ajunt, tractandos ſibi ſumſerit, nos difficultate quiden thematis ab ejus tractatione principiò abhorruimus, neceſſitate ver dein illius, raritate & utilitate convicti, quamq; his temporibus aptis ſima ſit conſiderantes, vires noſtras in eâ experiri non dubitavimu Duobus *igitur* Capitibus *totum includemus negotium.* I. *Explica turi* Modum *occludendarum ædium peſte infectarum.* II. Juſtitian *rei ex ſententia Philoſophorum, Medicorum, JCtorum & Theologo- rum demonſtraturi. A TE vero, Humaniſſime Lector, meliora edocti ſequamur judicium Tuum lubentiſſime; interea noſtris quæſo conatibu fave. Ut autem eò felicius hic labor cedat, adſit alma TRIAS!*

CAPUT I.

Modus obſerandarum ædium peſte inſectarum.

IN deſcribendo *modo,* quo uti ſolet debetq; in Republica benè con-
ſtituta tempore peſtis prudentiſſimus magiſtratus in occludendis
ædibus hac lue correptis, non exſpatiabimur in amplum campum,
diſſerentes de Peſte, Ejus Natura & Cauſis variisq; Præſervativis; ea
nim omnia Medicorum examini relinquimus,invenimusq; jam ſatis
bunde & accuratè in eorum libris explicata. Nos vero, ut permane-
mus intra juſtos limites noſtræ quæſtionis,& quò minus à viâ veritatis
berremus, rem totam ſecundum quatuor Cauſarum genera examina-
imus, nempe 1. juxta *Cauſam Efficientem*, 2. *Materialem*, 3. *Forma-*
m, 4. *Finalem.*

I. Causa Efficiens. Illa autem *non eſt perſona Privata,* e.gr. I.
onſanguinei, amici, vicini, aliiq; concives, qui fortè ex metu periculi, Cauſa Ef-
e peſtis in eos quoque graſſetur, domum, in qua eodem morbo labo- ficiens.
ans habitat,privata ſolùm authoritate claudunt ſerâ quadam; ſed fruſtra, *Non eſt pri-*
uia ab habitatore illarum ædium, vel ab aliis ſine injuria poteſt domus *vatus.*
erum aperiri. Imò incola domus facilè rixas movebit & altercationes,
onnunquam etiam vi oppugnabit eos, qui eum à conſortio aliorum
onantur excludere. Non enim privatus quà privatus habet poteſta-
m, niſi in ſe ſuaq; bona, nunquam vero in jura alterius & facultates,
t ea auferat aut examinet, ſi non in caſu extremæ neceſſitatis, ubi præ-
nti periculo vel nos ipſi vel noſtra bona exponuntur,ibi quia charitas
icipit à ſeipſa, quæ conſervationem noſtri imperat, jus quaſi aliquod
ompetit in alium, e. gr. tempore incendii licet ædes dejicere; item
tà proximum privare in moderamine inculpatæ tutelæ; *Grotius* J. B.
P. I, 3, 3. num. 3. & II, 2, 6. n. 3. Quia vero cum peſtilentiâ con-
ctans non præ aliis hunc vel illum egreſſu ſuo è domo lædere aut in-
cere tentat, ſed quemvis in civitate ſibi obvium attingit; & ſi fortè
ſe ſolus peteretur ab infecto, ſuas vel occludere poſſet ædes, ubi ejus
ceſſum obſervat, vel fugere in alia loca; habet enim media alia,quam
ad hoc violentum accedat, non igitur extrema eſt neceſſitas. Quia
ro totius civitatis ſalus in ambiguo eſt, ne malum hoc per mutuum
onſortium propagetur, ideo *publico Magiſtratui* competit providere *Sed publi-*
mnium civium bono, ne ab uno tota civitas decrementum patiatur. *cus Magi-ſtratus.*

Non vero tantum debet procurare tempore peſtis, ut periti Medici ad hibeantur, pharmacopolia viſitentur, mortui citò ſepeliantur, advenæ ex locis venenatis arceantur, ignes & ſuffimina publica parentur, tabernæ carnariæ perluſtrentur, & præfecti victualium jurejurando obſtringantur, ne quid putridum, corruptum vel mortuum venundetur; ſed & ut infecti ſeparentur, & pro ratione circumſtantiarum obſerentur. *M. Stockmann.* Hodoget. peſtilent. ſacr. quæſt. 9. p. m. 72. Idq; exequatur Magiſtratus per certas perſonas autoritate publica munitas.

II. Cauſa Materialis. Pergimus nunc II. ad CAUSAM MATERIALEM ſeu ſubjectum in ædes includendum, quod *non eſt* (1.) quivis *apparenter infectus.* Quando enim peſtis urere incipit urbes aut pagos, facilè illi etiam qui febre laborant maligna aliovè morbo, in quo venenum deprehenditur fortius, contagioq; eſt, peſte ægrotare dicuntur; unde hîc prudentia Medici accurata opus eſt. Quanquam antea laudatus *Sennert.* Tract. de Febr. IV. 4. p. 415. judicat, quando ait: præſtat tunc nimis cautum eſſe & ſuſpicacem, quàm temerarium, & l. c. cap. V. p. 423. Si quis de peſte ſuſpectus ſit, quanquam non adſint ſigna demonſtrativa, præſtat hîc nimis eſſe meticuloſum, quum totius Reip. ſalus hîc agatur.

Non eſt 1. apparenter infectus.

Neq; 2. ſuperior Magiſtratu loci.

Neq; (2.) Subjectum hoc caſu eſſe poteſt in domo ſua publicè coſtodiendum, qui eſt *ſuperior Magiſtratu loci;* quia enim nullum concedit inferiori in ſe imperium, ita multò minus violentam ſui incluſionem patitur. Verum mavult ipſe, ſi peſtilentiam in aliqua urbe ſemina ſua exerere audit, prudenter fugâ ſalutem ſuam ſuorumq; quærere, inque ſalubriora loca ſe conferre; quod ſi tamen non facit, neq; morbo tali correptus ædes ſuas publico mandato obſignari vult, cogi poteſt, ut civitate egrediatur. (3.) *Neq; Magiſtratus in Monarchia,* quia ipſe Dominus territorii, nullus enim mandato eum obſtringere poteſt, aut ad aliquid agendum vel patiendum vi cogere, niſi ſuadere ipſi, ut omne conſortium, quantum licet, fugiat, & interea alii in ſuâ ſtirpe, quem ordo conſanguinitatis, vel ob graves ſæpe cauſas conſilium Conſiliariorum & ſalus publica digniſſimum credit, imperii faſces committat. Aliàs ſuſpicio aliqua eſſet rebellionis, quæ Principis perſonam captivaret. In Ariſtocratia verò vel Democratia, ubi ſumma poteſtas non in uno reſidet, ita flagitante Reip. bono poterit aliquantùm temporis, ut domus ſuæ limitibus ſe coërceat, ipſi mandari, præcipuè quia interea carere ejus poteſt præſentia Reſpublica. (4.) *Neq;* rigor hic obſervari debet erga *Miniſtrum Principis vel Civitatis intimum* & quotidiano & maximè ne-

Neq; 3. Magiſtratus in Monarchia.

Neq; 4. Miniſter intimus,

ieceſſario uſui deſtinatum, in hoc caſu ſi ædes ejus nullius paterentur in-
roitum, & nihilominus ſi non functionibus, conſilio tamen ejus opus
iabeat Respubl. prudentiſſimo, quum tales maximus ſæpe imperii the-
iurus, ſceptriq; fulcrum ſunt, docente *Lipſio* Polit. III. 3. num. 5. 6. hoc
nodo, quando peſtis vis nondum adeo contagioſa, ipſeq; Miniſter vi-
ibus ſuis gaudet, privilegium hoc in utilitatem totius civitatis poteſt
i concedi, ut non in principio ſtatim morbi arctiſſimè includatur, exitus
imen è domo ſua non concedendus. *Neq;* (5.) etiam *in domo*
uidem peſte infecta habitantes, ſed qui tamen diu ejus neque colloquio
ieq; conſortio utebantur, includantur, ſed ſi fieri poterit educantur ex
ædibus, atq; in loco ſalubriore detineantur, ut manifeſtum fiat, an aliquid
eneni hauſerint ex domo priore. *Neq;* (6.) illi, *quibus* gratia Magi-
ſtratus *ex ſingulari privilegio* concedit, ut ſeceſſum faciant in locum, ubi
nalum tamen non poſſunt diſſeminare, ipſorum vero diligentior habe-
tur cura.

Neq; 5. in domo quidẽ infecta habitantes, ſed qui diu cum infectis non converſati ſunt.

Neq; 6. quibus gratia Magiſtratus ſeceſſũ concedit.

Subjectum vero ædibus includendum abſolvitur reliquis omnibus,
uæ peſtis tangit, eaque ſunt partim *animata*, partim *inanimata*. *Ani-*
nata vel *rationalia*, vel *ſenſitiva*, vel *vegetativa*. *Rationalia* ſunt homi-
ies, qui vel curam ægroti habent, vel multum cum eô fuêre converſa-
, & liberè in ejusmodi ædibus manent, vel ex conjunctione naturali,
tpote parentes, maritus, uxor, ſponſus, ſponſa, frater, ſoror, liberi; vel ex
micitia civili, ut amici & vicini: *Irrationalia* ſeu ſenſitiva ſunt omnes
eſtiæ, quæ hactenus in domo infecta vixerunt, & facile morbum in ſe
uoq; vel ex aëre venenoſo, qui in illâ domo hinc inde ſpirat, vel ex
ontactu rerum mobiliũ aut ciborum, quibus utitur ægrotus, venenum
trahere potuerunt. Hæc bruta omnia reſervari debent in certo ædium
oco, ne liberũm habeant exitum & introitum, aut ejusmodi animalia
omeſtica tutius occiduntur. Licet enim ſæpe feles, canes, gallinæ, co-
umbæ & ſimilia, quæ non raro ſolent undiq; attingi, ab hoc contactu
on ſemper intrinſecus corrumpantur, facilè tamen peſtis in exteriori-
us corporis membris hæret, unde levi negotio ad alios transportari po-
erit. Allegat hujus rei exempla *Kircherus*, Vir reconditiore eruditione
er univerſæ Europæ ambitum celeberrimus, Scrutinio Phyſico-Me-
ico de Peſte, ſect. II. c. 4. n. 3. refertq; de Moniali quadam Mediola-
enſis Monaſterii, quæ peſtilentia etiam civitatem illam invadente, præ
imio terrore, adhuc optimè quidem ſana in locum ab omnibus remo-
um ſeceſſerit, omne conſortium diligentiſſimè deſerens, variisq; mediis

Sed reliqua omnia.

1. Rationalia.

2. Irrationalia.

anti-

antipeſtilentialibus ſe muniens, clauſo quoq; ſemper cubiculo ſuo firmiſſimè. Sed, ecce, accidit, ut quum apertum ſtaret aliquando cubiculi oſtium rerum neceſſariarum comparandarum gratia, felis interea peſtifera intrarit, lectumq; Monialis, in quo conſedebat, infecerit, quod venenum quum ex lecto ſuo illa attraxiſſet, nimia ejus cura non tamen contra mortem ſufficiens erat remedium. Hoc facto omnibus dein felibus occiſis à contagione Monaſterium fuit immune. Muſca quoque ex infectorum corpore & cadaverum ſucco venenum hauriens, in aliis dein domibus ad eſculenta transportavit, unde illud propagatum in comedentes de his cibis. Tela aranearum ducta in ædibus infectis ſed clauſis, poſt longum tempus contactu ſuo interemit hominem; uti hæc modo narrata probat *Kircherus* ex Orengio, Mercuriale & Foreſto, ſimileq; fere fatum ex tela araneæ contractum proponit *Sennert.* de Febr. IV. c. 3. p. 403. Verum non ſenſitiva tantùm ſed & *Vegetativa*, variæ herbæ, utpote peſtis capaces debent in ædibus ægrotorum cum cura aſſervari, nec concedi, ut eæ ejiciantur. Si enim fortè æger eas attigit, propter odorem vel venuſtatem ejus, vel illæ in hypocauſto, in quo miſer homo decumbit, diu fuerint, ipſis quoq; potuit lues eſſe communicata.

3. Vegetativa.

4. Inanimata.

Nec etiā à ſubjecto incluſionis excludenda ſunt *Inanimata.* Nihil enim eſt, quod veneni peſtiferi nequitiam effugere poſſit, ſed omne in ſui naturam rapit, unde & omne, in quod contagioſa ejusmodi effluvia penetrarunt, debet in domo retineri & includi; talia autem ſunt amicula, tegumenta, veſtes, culcitra plumea & ſtramentitia, pelles, pallia &c. Culcitra per 7. annos in remotiorem domus partem abjecta, dein aliquando hinc inde mota, peſtem excitavit. Et Juſtinopoli funes, quorum uſus erat in efferendis mortuis poſt 20. demum annos à ſervo quodam contacti, eum morti dederunt, ac 10000. hominum poſtea peſtis abripuit crudeliſſimè. *Deuſing.* Medicus ap. Belgas clariſſimus tract. de Peſte, P. II. ſect. I. cap. 5. p. 183. ſeq. aliaq; exempla adducit memorabilia in Diſquiſit. ſua de Peſte p. 26. ſeqq. nec non *D. Herlicius* Medicus Stargardenſis Conſil. Politico-Phyſ. de Peſte, P. II. c. 10. p. 124. ſeq. Imò quod ferè mirum videtur, Anno 1553. Vratislaviam in linteo fuit peſtis delata, & hinc Goldbergam, Goldberga verò veſtes vigilis in turri Lignitium propagarunt, tandem columba è turri delapſa, & à cuſtode portæ excepta, totam urbem labe hac corrupit, *Sennert.* l. c. p. 404. Monetæ quoq; pinguedine multisq; ſordibus oblitæ ſemina peſtis in ſe poſſunt continere. In libris quoq; & literis craſſis ac madi-

dis

is locisq; uvidis, nec vento perviis longo tempore aſſervatis non raro æret peſtis, credente *Unzero* de Lue peſtif. I. c. 16. unde & illæ magna ura cuſtodiri debent, ne in cujusvis veniant manus. Merces etiam, uippe illæ in diſſitas regiones transportatæ ſæpius funeſtæ mortalitatis ectaculum repræſentarunt.

Causa nunc ſequitur Formalis, quæ eſt ſubjecti peſte infe-i in ædes ſuas *incluſio.* Ejus verò hic obſervanda *antecedentia, concomi-ntia, & conſequentia. Antecedentia* ſunt, ut Magiſtratus ſeveriſſimo andato jubeat ſubditos civesq; ſuos, qui ſingulos, in quibus ſemina eſtilentiæ eſſe deprehendunt, ſtatim primoq; momento indicent Ma-iſtratui, vel ejus ad hoc negotium Deputatis, ut malum primâ herbâ, licet, opprimatur. Hoc facto, conſilio periti Medici aut Chirurgi es examinanda eſt, num verè eô morbo ille laboret, idq; cognoſcen-um è ſignis, quæ Medicorum ſchola decrevit. Moderatio vero hîc ommendatur, ne hi morborum judices nimium ſint remiſſi vel rigidi, d providi & ſolliciti; non enim ſecundum ſpeciem oculorum, aut cundum auditum aurium, ſed ſecundum rei veritatem, quantum poſ-int, judicent. Quod ſi ergo ſigna certiſſimè & clariſſimè deprehen-untur, includendus eſt æger; quod ſi vero nondum demonſtrativè po-rit inveniri in aliquo malum peſtiferum, deferenda hæc inquiſitio Ma-iſtratui aut qui loco Ejus ſunt, juſſuq; Ejus aut in domo ſuâ, quanquam ondum clauſa, attamen vel ſignata peculiari ſigno, e. gr. Crucis, aut liâ ratione notus fiat hujus affectus, ut ejus converſatio aliquo modo itetur; vel tutius in locum non quidem peſte correptis, ſed aliis ægro-is deſtinatum, qui commode prope vel extra muros urbis ſitus eſſe oteſt, ducatur, ubi quotidie à Medico aut Chirurgo viſitetur, probeque ognoſcatur ejus infirmitas; quæ ſi excreſcit in peſtem, cum eô agendum ſt, uti cum reliquis agi ſolet, quibus contagio hæc adhæret. Si vero hi b initio de peſte ſuſpecti, poſtea vero communi methodo per 40. die-um intervallum, quod idiomate Gallico *quarantaine* audit, immunita-em ſuam ab hoc veneno in loco ſeparato probaverunt ſufficienti ar-gumento, in ſocietatem ſanorum de novo quaſi ſunt recipiendi; quem-dmodum ubi ſigna lepræ fuêre deprehenſa in homine, ille à ſacerdo-e per 7. dies fuit incluſus, & ubi malum non ſerpſit longius, iterum de-bebat recludi per 7. dies. Levit. XIII. 4. 5.

III. Cauſa Formalis. *Ejus Antecedentia.*

Hæc antecedentia, ſi recte prudenterq; obſervata, compertumque eſt, aliquem peſtilentiæ quid contraxiſſe, incluſio ejus nunc juxta *conco-*

Conco- mitantia. *mitantia* ſua inſtituenda eſt. Incluſio igitur hæc ſit 1. *confirmata ſigillo* Principis aut Civitatis, quod quia vel ab iis, qui ſunt in domo v extra domum infectam, vi lædi non leve crimen eſſet, hoc medio cav tur, ne ægri exitu vel ſanorum introitu libero contagio diſſemineiur.

1. Incluſio ſit confirmata ſigillo publico.

2. Partialis.

2. Sit *partialis*, non totalis ab omni hominum auxilio & ſolati ita enim miſeri hi impiâ aliorum immiſericordia ſumma viverent miſeria, quum tamen, imprimis in neceſſitatis caſu, charitas proxi à Salvatore noſtro tot mandatis ac promiſſionibus inculcata turpiſſim negligeretur, hiq; cum ſuis perire opus haberent. Regula igitur ju ris univerſalis: quod Tibi non vis fieri, alteri ne feceris, hic obſervand

3. Moderata.

Unde 3. *moderata* eſſe debet talis ædium obſeratio; dum conſt tuendi *Medici, Paſtores, Chirurgi,* ut vocant, Peſtilentiarii, pietate, doctr na & experientia præditi, miſericordiæ quoq; dediti officioq; ſuo pron tiſſimi; ita eos deſcribit Paul. *Zacchias* Quæſt. Medico-legal. l. III. ti III. quæſt. 4. n. 28. *aliiq; mares & fœminæ,* qui curam ægrotorum ha beant providam, quantum per morbi conditionem licet; quique v omni momento adſtant ægro in adhibendis medicamentis, cibo & po tu, inq; porrigendis aliis quæ neceſſitas jubet. Vel qui extra ædes infe ctas verſantur ad emendum victum, afferenda ex pharmacopoliis me dicamenta, aut ubi Medicus non ipſe ægrotos viſitat, morbi ſtatum quo tidie aliquibus vicibus explicent. Vel adeſſe debent fœminæ obſtetrice quæ mulieribus infectis fortè parturientibus ſint deſtinatæ, ut ipſis ſoli ſint conſilio & auxilio. Hi autē omnes vel jamdiu erant conſecrati publi cè & nutriti ex publico ærario, ut tempore periculoſo, ubi vita maximè periclitatur, eò melius ad officia ejuſmodi præſtanda poſſint cogi Ubi vero à longo tempore nulli fuêre ordinati publicè ad talia mune ra, peſte dein ingruente prudentia magiſtratus ſunt eligendi, & vel ſum tibus eorum, qui horum operâ & auxilio opus habent, ſalaria deſignan da, vel deficientibus ægrotorum mediis pecunia publica reſarcire hunc defectum debet. Quod ſi Medicus, vel Chirurgus, vel Paſtor Peſtilen- tiarius peſte ægrotat, vel morte jam defunctus, debet interea temporis uſque dum novus conſtituatur, alius viſitare ægrotos, quem vel ſors vel magiſtratus mandatum optimum judicabit. In pagis vero, ubi vix ul- tra unum Paſtorem & balneatorem invenimus, quippe neceſſitati ibi non commoditati conſulitur, vicini, qui ad eundem magiſtratum perti- nent, locum demortui interea debent ſupplere, dum perpetuus de no- vo eligatur; quod de Paſtore jubet cum conditione certâ *Decretum*

Po-

tentiſſimi Electoris Saxoniæ in Append. *Stockmanni* Hodoget. peſt. r. hoc currente año impreſſi: Inzwiſchen aber und ehe das erledig- Amt wieder erſetzet werde / wäre den Vicinis gleichwohl anzudeu- ı/ das Amt ſolcher Geſtalt zu verrichten/ daß ſie ſich zwar der Kir- en in den inficirten Dörffern/wann ſelbige zumahlen nicht etwa am ıde des Dorffs/ ſondern zwiſchen Häuſern ſtecken / enthalten mö- n/ jedoch aber das H. Abendmahl und Tauffen/unter freyen Him- el / oder einer aufgeſchlagenen Hütte adminiſtriren ſollen. Der chulmeiſter hat inzwiſchen in der Kirch mit Singen/Verleſung ei- r Predigt/ auch Haltung der Betſtund des Pfarrers Stell zu ver- tten / auch auf Begehren den Krancken vorzubeten/ und ſeynd die- ıigen/welche das H. Abendmahl verlangen/und ſchon kranck ſeynd/ r das Dorff ins Freye zu bringen/und daſelbſt durch den benach- rten Prieſter der Seelen Cur zu verſorgen. Conſentit D. *Balduin.* ıſ. Conſc. IV. 9. caſ. 7. p. 820.

Miniſtri vero *reliqui* horum ægrorum eſſe poſſunt conſanguinei, t vicini, aut amici, hi enim priores in officiis exiſtere videntur niſi for- horum aliqui ſunt etiam infirmioris conſtitutionis, quibus ex chari- e Chriſtiana æque conſulendum atque ægro eſt, vel forte præ multis agis publico prodeſſe poſſunt, aut nocere per contagii diffuſionem. c nec amici & propinqui uno quaſi agmine concurrere debent non ocati, ſed quantum & quoties eorum opus eſt auxilio, ne libere ſuæ vi- familiæq; detrimentum creent, quando operâ eorum nemo adeo diget. Ubi vero caſibus ante allegatis illi qui affinitate, ſanguine aut ıicitia inter ſe conjuncti, auxilio & ope præſentes inſervire non poſ- nt, loco eorum alii vel à magiſtratu vel à cognatis conſtituendi ad c negotium apti. Et in defectu eorum, qui lubentes miniſtrare vo- nt infirmis, ex Noſocomiis, Xenodochiis, Orphanotrophiisq; publi- mandato cogendi illi, quos hactenus cives ſuis ſumtibus ſuſtenta- nt. Quod etiam conſultum eſſe ducit *D. Herlicius* Conſil. Politico- nyſ. P. I. c. 7. p. 50. his verbis: Es gibts die tägliche und klägliche rfahrung/ daß man böſe und undienſtliche Leute in Städten findet/ e einander in dieſer Noth gar nicht behelffen noch dienen/ nichts zu- agen/ die Verſtorbenen nicht kleiden/oder aus den Häuſern hohlen ollen. So ſoll man die armen Leute aus den Hoſpitälen hierzu ge- auchen/ auch ſie mit der Condition erſtlich ins Hoſpital nehmen. Solche Leute ſoll man treulich vermahnen / weil ſie der gantzen

Stadt/ wenn die im Flor iſt/ Allmoſen genieſſen / daß ſie zu ſonde-licher Danckbarkeit der Stadt wiederum dienen wollen. Vel officia inhoneſta, & ubi vita maximè periclitatur, quod contingit e. g. in veſpillonibus, adhibendi illi, qui ob ſcelera ſua jam ante mortis pœnam meruere; quod & Viennæ obſervatum fuit. Hi omnes vel peſte laborantium ſumtibus, vel ſi hos dura paupertas premit, ut n. ſe ſuſtentare poſſint, tum iterum fiſcus publicus media ſuppedite. Ne autem ejus expenſæ ultra modum creſcant, illi qui his triſtiſſim temporibus, vel ſuperbiæ, vel voluptati, vel avaritiæ dediti, poſſunt e majore pecuniæ ſumma puniri, eaq; ad hos ſumtus impendi, aut elee-moſynæ publicè pro miſeris colligendæ, aut ditiores ad tale charitat munus liberali manu aliquid conferre debent, vel conſanguinei, ami-ci & vicini, dum non inter infectos verſari coguntur, opibus ſuis ero-gent aliquid in proximi ſubſidia.

Virtutes autem, quibus curatores ac curatrices ejusmodi ægro-rum præditi eſſe debent, ſunt variæ. Neceſſe eſt enim, ut 1. *ſint animo-ſi* ac imperterriti, non nimium tamen audaces & temerarii, ſeipſos u. tro exponentes periculis, quæ declinare poſſunt illæſa conſcientia, ſe qui infirmos urgente ſic rerum conditione non timidi adeunt, corpu infectorum, ubi opus, contrectant, medicamenta applicant, cum ipſi colloquuntur, à frequenti eorum converſatione non abhorrent. 2. Sin *non avari*, qui ea ex ratione officia præſtant ægris, ut magnum inde ad ipſos redeat pretium præmiumq;, & accedunt tantum ad aucupandum aliquid aureoq; hamo piſcandum, ſicut animalia rapacia involant in bo-na peſte decumbentium variisq; artibus, vel precibus, vel fraude inſcii dominis; de quibus queritur *D. Panſa* Conſil. Antipeſtil. II. c. 3. p. 9. 3. *Pietatis* ſint non tantum amantes, ſed & ipſi *ſtudioſi*, quæ virtus quum Deum habeat propitium, non modo eos reddet alacriores ad ſuſtinenda pericula, tot tantasq; moleſtias; ſed eô nomine quoq; uti-les, ut in abſentia Paſtoris poſſint precibus & conſolatione erigere ho miſeros. 4. Sint *miſericordes* & *officioſi*, qui afflictione maxima proxi-mi ſui & ipſi affliguntur, unde optant laborantq;, omni officiorum ſu-orum promtitudine lenire ejus dolores, eiq; ſubvenire. 5. Sint aliquo modo *periti* vehementiæ hujus morbi, ejusq; curationis, quum enim caſus poſſunt obvenire, ubi nec opus ſtatim, nec ſemper licet Medicum conſulere, talis ægroto adſtans ſciat, quid conſilii? unde & his *D. Kirch-bergerus* Practicus olim Norimb. methodum præſcripſit in aphoriſmis

ſuis

s Medicin. de Peſte A. 1625. editis in cap. Erinnerungs-Puncten n Amt der Warter/ was die im Haus bey den Krancken thun ſol-; ne tamen iſti curatores aut curatrices ſuæ ſcientiæ nimium confi-nt, libereq; faciant inconſulto Medico aut Chirurgo, quæ morbum gere forſan poſſent.

Ut vero illi, qui peſte infectorum miniſterio deſtinati ſunt officio o recte fungantur, debet magiſtratus per *Deputatos* ſuos & *Præfectos itatis* diligenter, providè & accuratè quovis die eos examinare, atq; aliis debita cura percontari, num hi juſtam diligentiam ac curam ad-buerint in ſublevanda eorum infirmitate, aut quidnam auxilii vel nſilii deficiat ægris, quò defectus ille, prout temporum ratio conce-, reſarciatur. Quotidie etiam viſitatio inſtituenda, num ſigilla à ma-ſtratu ædibus infectis impreſſa à nullo fuerint mutata aut fracta, ne ali-i præter neceſſitatem introitus pateat.

Quamvis vero ſtatus horum miniſtrorum, qui vel ex Ordine Ec-ſiaſtico ut Paſtores, vel ex ordine politico, ut Medicus vel Chirur-s peſtilentialis, reliquiq; curatores & curatrices peſte infectorum, ſit iſerabilis & periculoſiſſimus, multum tamen ſe munire poſſunt me-s antipeſtilentialibus, ac evitare auram ex ægri ore exeuntem; imò catio eorum lexq; charitatis id jubet; ut pericula hæc non timeant, l cum Aarone inter vivos & mortuos ſe ſiſtant. Num. XVI. 48. & m Jeſaia Dei juſſu intrent ad Hiskiam peſte correptum. Eſ. XXXVIII. . nec dubitent vitam dare pro ovibus, Joh. X. 12. 1, Joh. III. 16. con-le *Eckard.* Paſtor. conſcient. Claſſ. I. quæſt. XIV. p. 30. ſeq. & Claſſ. II. t. V. quæſt. III. p. 217. ſeq. Quia vero hi, quorũ officium, ut non apud um ægrotum hæreant, ſed ex una domo infecta ad aliam tranſeant, m ſic quotidie cum contagioſis hominibus converſantur, facile con-gii ſemina circumferre poſſunt, ideo ne alios inficiant, ipſi non ſolum ædibus ſoli habitare debent, domiq; veſtes ſuas, quibus adeunt ægros, nto exponere & ſuffitibus mundare, ſed & vitare multa cum ſanis lloquia, & contactum, quantum poſſibile. *D. Herlicius* in Conſil. Po-ico-Phyſ. de Peſte P. I. c. 6. p. 42. ſcribit: Am beſten iſts/ daß er ein nderlich Kleid habe/ wenn er zu den Krancken gehet/ und wieder ein ders/ ſo er wieder zu Hauß kommet/ als ohngefehr einen feinen ngen ſchwartzen Rock/ auf daß ihn jedermann kenne/ und ihm auf r Gaſſen aus dem Weg gehe. & cap. 7. p. 49. In etlichen groſſen Städten iſt der Gebrauch/ daß die Peſt Todtengräber und andere/

ſo die Krancken damahls pflegen und warten / wenn es die Not durfft erfordert/ daß ſie ausgehen müſſen/ die müſſen weiſſe Stäbe den Händen tragen / damit man auf den Straſſen ſich vor ihn wiſſe fürzuſehen. Et paulo poſt: Es pfleget auch den Zuträgern d Eſſens/ Trinckens und Artzney die Obrigkeit ſchwartze Kleider zu g ben/ die vornen und hinden Creutz haben / oder weiſſe Stäbe tr gen/ damit andere Leute auf den Straſſen ſie fliehen können. Cu reliquis, qui ſemper cum infectis ſunt incluſi, agendum vel per fen ſtram, vel per oſtii foramen, vel per cophinum, aliisq; mediis, quæ m giſtratus ſagacitas ſuggeret.

4. Conditionata, ratione temporis. quo incipit. Cæterum 4. debet etiam hæc obſeratio ædium eſſe *conditiona ratione temporis*, 1. quô incipit, 2. quô durare debet. Cum conditi ne hæc incluſio eſt intelligenda 1. *ratione temporis, quo incipit* peſt graſſari, ubi dum in paucis ædibus tantùm malum hæret, facilius ho mandatum exequi poteſt magiſtratus, quàm ubi morbus plurimas do mos jam peragravit, vix ſufficiunt homines, ut cuivis ægroto certæ pe ſonæ in tanta infectorum multitudine aſſignentur, ſed ferè cuivis co cedendum, ut tot miſeris auxilium anhelantibus ſuccurrat; neq; per culum, quum quilibet ex augmento morbi clariſſimè videt per mu tam communicationem cum ægrotis morbum ſe dilatare, quare quili bet, quem non neceſſitas cogit, charitasq; Chriſtiana impellit, præſen tiſſimo ſe non exponet periculo; imprimis hoc licet, quod tum tem poris, ubi in neceſſitatis caſu homines ita proximo ſuo cum periculo ſa lutis ſua officia charitatis præſtant, Deus protectione ſua omnipotent avertendo ab iis malum hoc, beneficentiam eorum retribuit. Und quum nuper celeberrima Regis Bohemiæ ſedes, Praga civitas, peſten ſentiret, multa magnaq; cum ſuorum ſtrage, primis quidem ſeptiman medium hoc occludendarum ædium tanquam utiliſſimum maximeq neceſſarium ſemper exequendum ſevere mandavit, tempore vero ali quo pòſt, quum lues univerſam ferè civitatem infeciſſet, S. Cæſ. Ma ſapientiſſimo conſilio conceſſit hanc libertatem, ut ex ægrotis qui do mi manere velit, apertis ædibus procuret ſibi miniſterium. Limitata 2. e

quo durat. hæc incluſio *ratione durationis*, quia non juſto longius ſunt detinend ne videantur pœnæ civilis loco eſſe damnati quaſi perpetuò ad ædes ſed quando Deus pro miſericordiâ ſua eos liberavit à contagio, libe randi quoq; ſunt à carcere ædium, aliàs enim, quando, licet jam ſan diutius tamen anguntur in anguſtiis unius loci, porro ſibi imaginantu

vexari adhuc morbi hujus vehementia, quâ imaginatione facilè pe-
; alterâ vice eos invadere poterit. Non vero inde concludendum,
mô ſtatim momento, quo quibusdam tantum è ſignis ominamur
ſtinam eorum ſanitatem, iis ſtatim liberum cum ſanis conſortium de-
e concedi, poſſet enim adhuc ſemen latere, vel ſani, nondum peni-
perſuaſi hos liberos eſſe ab iſta lue, magno poſſunt affici terrore &
rrore, unde prius collocandi in locum ſaniorem, ubi per aliquod tem-
ris intervallum experiri poteſt Medicus, num morbus vere & in per-
uum eum deſeruerit, quo obſervatô tum demum liberè exire è domo
ac inter ſanos verſari locus datur.

Tandem 5. eſt hæc occluſio *libera,* partim in ædibus privatis, par- *5. Libera, Vel ad ædes privatas.*
n in publicis ſeu Lazarethis inſtituenda; prout hic Magiſtratus pru-
ntia conſultius eſſe ducit. Aliis enim libertas conceditur *in propriis* ha-
are *ædibus*, atq; adeo liberius ac commodius vivere, neq; ſolum alio-
n voluntati atque imperio obſequi, ſed debent illi ſorte inſtructi eſ-
nultâ pecuniâ, qua poſſint ſumtus facere in miniſtros. Illi vero, quos
ppia vexat, communiter in loca publico ære ædificata ducuntur, quæ
zaretha vocantur, inter ſe longè diſtincta, ne contagium unius Ho- *Vel ad publica Lazaretha.*
talis ad aliud traduci poſſit. *D. Herlicius* Conſil. Politico-Phyſ. de
ſte P. I. c. 1. cum aliis Medicis judicat: ejusmodi Noſodochia in u-
n peſte infectorum optimè extrui extra urbem, monente etiam *Ripa*
act. de Peſte Cap. de remed. cur. peſt. num. 11. inq; amœnis locis
ppe pura flumina (quippe ad lavandum iis maximè opus habent)
i venti liberè ſpirant, imprimis Eurus ac Aquilo, ſintq; in loco editio-
ſita. Ædificia verò hæc debent variis conclavibus conſtare, primum
illis, quos vehementiſſimè peſtis corrupit, mortiq; proximi ſunt;
erum illis dicatum eſſe debet, qui quidem peſte infecti, de eorum re-
uenda tamen ſanitate bene ſperatur; tertium conclave poſſidere poſ-
nt, quos peſtis jam deſeruit, in quibus tamen aliqua ſymptomata adhuc
lenda. D. Hier. *Donzellinus* ap. Joach. Camerarium Med. Norimb.
ſynopſi de Peſte, diſpeſcit hæc Noſodochia in 4. diſtinctas habitatio-
, quarum 1. capiat peſte jam laborantes; 2. qui ſuſpecti eſſe incipi-
t; in 3. transferantur alii, qui convaleſcunt, ut ibi priorem partem
40. diebus tranſigant; in 4. denique reliquum tempus 40.
rum abſolvant, quò perfectè jam liberati ab hac lue ſine periculo
proprias ædes reverti poſſint. Ne autem infirmi terrorem concipi-
nt, uti aliàs fieri ſolet, quoties ad Lazaretha trahuntur, Magiſtratus

omni

omni diligentia & cura provideat, ne ægri opus habeant juſtis querel ſed frequenter viſitentur à peritis Medicis & Chirurgis, ſervitia præſtentur ab idoneis fidisq; miniſtris, in porrigendis medicamentis neceſſariis nulla deprehendatur, quantum licet, inopia, non minus in ci & potu, multisque vicibus ſuffimenta benè exſiccantia incendantu

Conſequentia. Accedamus nunc ad *Conſequentia* hujus occluſionis. Id primo notandum, quod licet ædes infectæ nullos jamdiu contineant peſte corruptos, non tamen citò aperiendæ ad inhabitandum, niſi diu ſatisq; omnes partes ejus & anguli ſint expurgati, quia peſtis contagium in iis lon latens aliàs de novo majoreq; vi in plures ſævire poſſet; cujus gene exempla ſupra exhibuimus in cauſæ materialis conſideratione. 2. forte ex illis, qui tabe hac peſtifera laborabant, è vita quis exceſſiſſet, bona & ſupellectilia non debent ſtatim conſanguineorum voluntati concedi, ſed authoritate magiſtratus arctius includenda, ne ii, qui cum di mortuo fuere incluſi, pro lubitu in ea involent, poſteaq; divendant, v hæredes contactu eorum morbum tam contagioſum, à quô antea era immunes, ſibi miſerrime attrahant. 3. Quemadmodum publico mandato & ſigillo incluſio ædium fuit peracta, ita nefas eſſet, vehementiq pœna is afficiendus, qui privato auſu ſigillum læderet, & aliquibus introitum permitteret; unde per Deputatos magiſtratus ſuo tempore debet ſigillum detrahi, ædesq; fieri patentes, publiceq; iterum declarari omni malo nunc liberæ. 4. Debet Paſtorum, Medicorum & Chirurgorum reliquorumq; curatorum diligentia ſingularisq; cura debitis præmiis & muneribus ab ægris remunerari, ſi opibus pollent; quod ſi vari etiam utilibusq; ob navatam fideliter apud ægros operam præficiuntu officiis, allicitur hoc pacto augeturq; magis eorum induſtria, ut alacriu in poſterum adhuc ſe talibus mancipent miniſteriis.

IV. Cauſa Finalis. Ultima CAUSA FINALIS eſt. Hoc medio præcavemus, ne in cauti avariq; homines, qui nullo ægris ſunt conſilio & auxilio, ſed ve ex curioſitate, vel ex avaritia involandi ægrorum bona, vel ex ignorantia ædium infectarum adeunt hæc loca, cumque his hominibus converſantur, in præſentiſſimam vitæ ſuæ ſuorumque ſe præcipitent perniciem, imo hâc ratione totas civitates univerſasq; regiones devaſten Vel etiam finis eſt, ne ægri ipſi aut ex nequitia aut impatientia aliave d cauſa prodeant in publicum, latiusq; contagium diffundant. Pertinet itaq; hæc concluſio ad εὐταξίαν civilem, quæ utilitatem publicam promovet.

CA

CAPUT II.

JUSTITIA *occludendarum ædium peſte infectarum.*

MOdum hactenus delineavimus, quâ ratione ædes infectæ publicâ authoritate vel ſoleant, vel commode forte & Chriſtianæ chari- conſentaneo modo debeant obſerari. Nunc JUSTITIAM ejus ex- inabimus & probabimus I. ex PHILOSOPHIA & quidem *Morali*, one *vel Privatorum partim* non infectorũ, qui non adeunt peſte labo- tes; *partim* infectorum, qui patiuntur ædes ſuas obſerari; vel *ratione* *giſtratus,* qui liberam viſitationem ejusmodi ægrorum interdicit.

Juſtitia *demonſtrata* I. ex Philoſophia Morali.

Ratione Privatorum, quos nondum quidem corrupit hæc lues, tamen *non viſitant contagioſos*, quibusq; aditus prohibetur, occluſio a eſt. Officioſitas quidem aliàs erga ægrotos, quæ alio nomine Vi- tio audit, eſt nobis præcepta tanquam pars amoris proximi, & com- ndata Matth. XXV. 43. hæc tamen virtus tum locum habet, ubi in- vire poſſumus aliorum commodis ſine detrimento rerum noſtrarum. *Becmann.* Doctr. Moral. c. 16. n. 6. aut obligat omnes, ubi æger in ſeria ſua deſeritur ab omnibus. Quia verò converſatio cum ægrotis, m ſi una tantum vice fit, in morbis contagioſis facile contagium po- t propagare; unde quemadmodum qui à pice & inquinamentis ſe trahit, non commaculatur, & qui ab igne abſtinet, non uritur; ita o- es in periculoſa loca, quæ ſpecialis officii ratio vel neceſſitas frequen- non neceſſario jubet, involare non debent, ne dum ægro parum uti- ſibi ſuæq; familiæ maxime ſint noxii. Sis procul à jaculis & feriere nus. Neq; hic obſtat Charitas proximi, quippe illud præceptum de gulis diligendis & adjuvandis impleri debet, niſi major ac juſtior di- io impediat. *Grot.* J. B. & P. I. c. II. §. 8. n. 10. jubemurq; proxi- m amare juxta nos ipſos, non præ nobis ipſis; imò ubi par malum ninet, non vetamur nobis potius, quàm aliis conſulere. *Idem* l. cit. II. §. 3. n. 3. & in annot. ad h. l. ex Caſſiodoro de Amicitia allegat hæc ba: Sane nullus aliquo præcepto vel aliqua ratione tenetur ſalutem mæ proximi perditione animæ ſuæ, aut corporis ejus liberatione cir- pem perpetuæ ſalutis, proprii corporis interitu procurare. Et quem- nodum differentia eſt inter proximum, quum magis diligendus con- guineus vel amicus quàm extraneus, parentes magis diligimus quàm icum, principem magis quàm plebejum, cur in eodem periculo me-

I. *Ratione Privatorũ.* a) *qui non viſitant infectos.*

eum verſante proximo, ego non prius potiusq; charitatis officia mi præſtarem præ proximo, quippe præcipuus proximus ſum egom mihi? inprimis ubi meo auxilio non in hoc caſu opus habet, al quippe inſtructus miniſtris, ego vero viſitatione mea & acceſſu eum, non tantum meipſum familiamq; meam, ſed alios complures idem diſcrimen præcipites dare poſſum. Poſſum vero interea ad d clarandam triſtitiam meam ob miſeriam proximi ex charitate vari conſiliis ipſum adjuvare, imò pecunia quoq; aliaq; ope, quantum facu tas mea concedit, inſtruere.

β) qui includitur. Sed & juſta eſt hæc occluſio ædium *ratione infectorum*; illi enim dum domeſtico ſatis præſidio gaudent, ex charitate, qua ipſi quoq; obli gantur proximo, non debent ejus deſiderare præſentiam, quippe inde in teritus ejus aliorumq; facile oriri poteſt, unde homicidii fierent rei. Sed quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris; uti autem magna te injuria affi arbitraberis, ſi inſanabili lethaliq; morbo quis te læderet, ita eo quoq animo debes eſſe erga proximum, nullum ei inferendo damnum, idem namq; hoc hominum genus facit accerſendo ad ſe ſanos nulla interve niente neceſſitate, quàm ſi novorum hoſpitum cor vitamq; primo ac ceſſu peteret. Nec fit homicida unius tantum hominis, ſed ingent multitudinis, quam repentè penetrat hæc contagio. Eò majus verò ho eſt peccatum, ſi ea ex ratione ſanorum converſationem efflagitant in fecti, ut alios inficiendo ſe liberent ab hoc morbo, quæ perſvaſio non nullorum menti inhæret. Conſcientiæ ſuæ melius illi ſatisfaciunt, qu quando alii præſentes opem ipſis ferre non abhorrent, hi tamen renu unt, ne alios ſecum perdant, qui tamen Reipublicæ diutius eſſe poſſun incremento, familiæ ſuæ fulcro, ægroq; convaleſcenti aut defuncti vi duæ liberisq; inſigne ſolatium auxiliumq; fuiſſent in negotiis magis ne ceſſariis? Laudat proinde *Deuſingius* disquiſit. de Peſte p. 76. ſeq. Bezam illum aliàs ſectæ Reformatæ paraſtatam acerrimum, qui aliquando peſt conflictans, quum Collegæ ejus imprimis vero Calvinus ipſe omne hu manitatis genus ei offerrent, ſeq; eum inviſurum pollicitarentur, reſtitit Beza acerrime, ne ex Reipubl. Chriſtianæ pernicie, quam tot tantorumq; Virorum ſtrages crearet, ſalutem ſuam ſe quæſiviſſe videretur. Laudan tur illi magnisq; præconiis extolluntur, quibus dulce eſt pro patria mori, cur non timeret talis ægrotus etiam vitæ ſubire periculum, ne periculo ſiſſimo morbo & fortiſſimo hoſte, peſte ſcilicet, quæ toti patriæ interi tum minatur, noceat, dum ſanorum ſocieatem liberam ambit?

Neq;

Neq; etiam *Magiſtratus* injuſtitiæ aut crudelitatis eſt arguendus, *2. Ratione Magiſtratus.*
›d ipſe adeò ſevere hanc occluſionem ædium mandet, ſique contra
: mandatum quis fecerit, etiam morti eum tradat. Jus enim hoc atq;
eſtas, quam hic exercet Princeps, aliusq; loco ejus, oritur ex Domi-
Eminente, quod competit magiſtratui in cives & res civium ad u-
ı publicum. *Grot.* J. B. & P. l. 1. §. 6. & l. 3. 6. n. 2. non tamen niſi
:aſu neceſſitatis conſpicuum eſſe debet; ibi enim periculum totius
tatis tanquam cauſa univerſalior hunc caſum neceſſitatis format, ideo
:icularibus omnibus prævalet. Nec ſubditus cauſam querendi alle-
: poteſt, cauſam ſe conſervandi: non interitus ſui cauſa Reipublicæ
ıtis ſe ſubjeciſſe; conſervatio namq; ſingulorum ab univerſorum
:nſione menſuram accipit. *D. Becmann.* Polit. Parall. c. XXI. §. 3.
o9. Sic quum peſtis, quando liber aditus perhibetur ſanis ad æ-
tos, & contra, totas civitates brevi tempore incolis vacuas faciat,
ſtantiſſimaque Medicorum ſit confeſſio peſtem eſſe contagioſam,
obſeratione domuum inquinatarum præſcinditur occaſio, ne fur-
& avara plebs, quando apud infectos deprehendit lectulos, veſti-
ıta, &c. in ſui uſum commoda, ea abripiat, ipſaq; cum ſua familia
induat, vel hinc inde per civitatem divendat, atque hoc modo unà
em ejusmodi locis malitioſe inferat; Ita Veronæ ex una veſte pel-
ı 25. Teutones venenum peſtiferum attrahentes omnes peribant,
enim defuncto alter induebat defuncti veſtem, donec experientia,
culum veſtem inquinatam contraxiſſe, doceret clariſſime, quare il-
ſtatim combuſſere; exempla qui plura noviſſe avet, adeat Autores
:os à *Diemerbroeck* Tract. de Peſte II. III. annot. 4. II. Si civis unus,
nvis innocens ad exitium ab hoſte petitur, deſeri poteſt, quum ap-
:t civitatem hoſtium viribus multo eſſe imparem. *Grotius* J. B. & P.
5. 3. Et ſi ſecundum *Ovid.* Metamorph. lib. I. fab. 8.

Cuncta prius tentanda, ſed immedicabile vulnus
Enſe recidendum eſt, ne pars ſincera trahatur.

non civis tam periculoſiſſimo morbo correptus poterit à reliquâ
:tate aliquantùm abſcindi & deſeri? imprimis dum abſciſſio & de-
o illa eſt 1. tantùm temporanea, duratura dum ab hac lue reſtitui-
vel ſi priſtina ſanitas reſtitui non poteſt, nec deſertio hæc promo-
t mortem. 2. Eſt abſciſſio partialis, dum aliquibus datur copia, ut
ſemper præſtò ſint. III. Si licet tempore incendii proximi ædes
:ere funditus, cur non obſerare eas liceret? imprimis quia ea ratione

 diru-

diruuntur, ne reliquas domos ignis vehementia devoret; multò igit magis proximus poterit includi, ne ejus quoq; contagio morbiq; ſum ma vis totum cœtum interimat. IV. Obſervamus in beſtiis, quan earum quædam morbo, licet non adeò contagioſo, laborat, primo ſtati momento ſegregatur à ſanis pecoribus, certoq; loco includitur; qu cura niſi obſervaretur, totus grex mox periret; ita inter homines ha prudentia in ſeparandis ægris à ſanis non negligendā, ne inordinato e rum concurſu ac conſuetudine quilibet halitus iſtos venenoſos hauri omnisq; civitas hàc ratione ſua culpa ſe juguler. V. Ea probatur à lo co parium; quemadmodum Furioſos includere, ne noceant, jus poſtu lat, ſic & peſte infectos. VI. Ab eventus certitudine. Sic Viennæ in Au ſtriâ quotannis, ceu dicitur, una vel altera domo circa veris aut autum principium peſte infecta, ſimulac ea debito modo occluſa fuit, ſæpi ſime contagio extincta eſt. VII. A minori ad majus, & recenti exem plo. Sic Islebia hoc ipſo anno centenis aliquot militibus obſeſſa, n lues ibi ſerpens alıorſum derivetur; cur non magis licebit hanc pote ſtatem exercere tantùm in domos, ſi ea non injuſta eſt in obſeſſione & occluſione totius civitatis?

II. ex Medicina. Confirmat hanc Juſtitiam II. Consilium Medicorum Explicat illud *Sennert.* de Febr. IV. 5. p. 421. hoc ordine: Si primo u num vel alterum peſte correptum eſſe conſtat, infectum cum om ſuppellectile infecta & ſuſpecta extra urbem in locum commodum transferre, atq; ibi curare convenit, & mox, cautè tamen domum eſſe ex purgandam. Quod ſi vero ob certas rationes & circumſtantias fier non poſſet, ut æger extra ædes transferatur, ædes illæ ocludendæ ſunt Et licet ex peſte ægri convaleſcant, ad plures tamen ſeptimanas à con verſatione cum ſanis arcendi. Hanc obſerationem ædium quoque ap probat *D. Unzerus* de lue peſtif. II. 2. p. 155. Huic tantorum Virorum *au*

1\. *toritati* conjungimus *rationes* ex Medica arte depromtas; primamq; cau ſam ædium occludendarum nominamus *terrorem*, qui oritur vehemen tiſſimè primo aſpectu aut introitu in ejusmodi loca, ubi vel ex horribili ægroti facie, quæ à peſte intra breve tempus mirè mutatur, vel ex venena ta aura, quæ nos ædes intrantes adflat, horrore perfundimur notabili. Non quidem hæc conſternatio ſubitanea ſua ſolum natura id efficit, ut terrore quis motus quovis tempore, quavis corporis noſtri diſpoſi tione in peſtem poſſit incidere, quod quidem modo citatus *Sennert.* l. c. cap. II. p. 391. videtur ſtatuere; ita vero quavis vehementiore peſtis

vel

præteritæ vel futuræ imaginatione atq; horrore ſemper morbus hic s invaderet, licet nullibi graſſaretur, de quâ re tamen exempla contra- proſtant. Sed nobis hactenus ea ratio magis arridet, quod in homi- magno terrore ita fere oppreſſo virus peſtiferum ſemenq; vel antea n hæreat, vel hoc animi motu hauriatur ex domo inquinata, ad quam poſitionem corporis horror terrorq; accedens calorem ſpiritusque ca cor magis concentratum detinet, totamq; maſſam ſanguineam ve- menter movet, quô motu venenum facili curſu ad cor tendit illudq; cundat; videtur in hanc ſententiam calculum quoq; ſuum addere *Unzer.* de lue peſtif. l. 20. p. 126. ſeq. *Fienus* de vi imagin. & *Joh. chs de Colonia* tract. de Peſtilentia anno 1507. edito in cap. 3. fin. rror enim omnium animi motuum vim hic ſuperat, dum nullus um peſtilentis Dominii limites longius & citius extendat. Filia ſa- Engelberti de Man Procuratoris ex viſu hominis peſte laborantis rribili clamoreq; terribili adeo fuit exterrita, ut mox in ſe peſtem tiret. Hermannus quoque Thomas piſtor quidam, quum militem tero vultu foràs ſibi occurrentem altâq; voce vociferantem aſpe- ſet, tanto terrore eſt perculſus, qui mox contagium hoc advocavit. *emerbroeck* Tract. de Peſte l. IV. hiſt. XXXI. & LXXXII. E contrario ad ita raro experientia teſtatur, ejusmodi ægrorum miniſtros, chirur- s, clinicas mulieres non adeò facile peſte corripi, non tantum quia te conſimilis eſt diſpoſitio corporum, vix enim hæc apud omnes prehenditur; aut accidit conſuetudine, quum auræ venenoſæ aſ- ſcant paululum; ſed maximè etiam, quia ſpe lucri, aliaq; ratione æ- otos accedunt, animo præſente alacrique, non nimia meticuloſitate guido.

2. Occluſio hæc facienda, quia *ſeminarium* adhuc hæret in do- bus atq; ædificiis ipſis, unde virus ab introeuntibus concipitur, ma- ntq; illa ſemina ad longum ſæpe tempus, expurgata etiam diligen- domo infecta; quod probat memorandum exemplum domus Dn. Naſſau, in qua anno, ni fallor, 1665 quatuor famulorum peſte cumbebant, quorum duobus morti ſuccumbendum erat. Domus ò iſta poſtquam tertium expurgata, & dein omnia linteamina aliæq; , quæ in eâ latebant, omni ſtudio & cura lavata ſoliq; expoſita eſſent, rum domum à ſummo tecti cacumine ad infimum conclave non um verrendo purgabant, ſed & aqua diligenter abluentes, muros diq; nova calce obducebant, ſordibus dein omnibus in fumarium 2.

conjectis. Aſt infortunium! gallinæ ex his purgamentis domus tanquam nutrimento ſuo venenum ipſamque peſtem attrahebant, quarum 20. interierunt.

3. 3. *Ob peſtis deliteſcentiam* tam in humanis vivisque corporibus quàm in aliis rebus exanimis, quod patet partim ex experimentis, p. 7. & 8. adductis, partim exemplo Theod. à Welderen, qui per 3. menſes contagium circumtulit, antequam vires ſuas atrocius emitteret. Famulus etiam Antonii de Tricht Pharmacopolæ lue peſtilenti laborans lectum inveniebat in horti domuncula circumcirca aperta, velis tamen inveſtita. Ægro ſanato lectus reliquaq; ſuppellex fuere ablatæ; poſt anni ſpatium Pharmacopœus dextro tantùm pede lectum, in quo olim cubabat miſer homo, ab uno ſaltem latere projecit in aliud, ecce non ita longe poſt notas ejusdem morbi in ſeipſo vidit. Catalogum ſimilium exemplorum in ***D. Olhafii*** ſeminario peſtil. c. I. invenies prolixiſſimum. Quum igitur dira peſtis ſemina ſua ubiq; latiſſime vehementiſſimeque diſpergat, pernicioſiſſimusq; hic hoſtis ferè nullâ curâ ac prudentia ſatis poſſit expugnari; quid mirum aut quomodo injuſtum, ſi omnia, quæcunq; tantum hujus atrociſſimi morbi capacia ſint, includamus arctiſſimè, eorumq; contactum omnibus diligentiſſime prohibeamus.

III. ex Jurisprudentia. Juſtitiam quoq; in occludendis ædibus vel infectis, vel tamen pro ejusmodi ægrotis deſtinatis probaturi è foro JCTORUM; noſtram quidem in Jure Civili facilè profitemur ignorantiam, unde nec audemus aliquid proprio ingenio hic agere, licebit tamen ea, quæ apud doctiſſimos JCtos invenimus, hîc allegare. Juſtam autem 1. eſſe ægrotorum incluſionem in ædibus huic morborum generi deſtinatis, quales ſunt Noſocomia civitatum ſumtibus in futuras DEO infligente calamitates erecta, ſtatuit *Ripa* de Peſte cap. de remed. cur. Peſt. quod innuit phraſi: ejicere de civitate; probatq; hanc ſententiam, quia reſecandæ ſunt putridæ carnes, ſcabioſa ovis à caulis repellenda, ne tota domus, corpus & pecora intereant. Et niſi cito eradicetur amaritudinis radix, tota plebs contaminata triſtabitur; adducit quoq; celeberrimos JCtos ſibi aſſentientes, quos mox ex Beiero nominabimus. Concedit ſimul, ſi infecti malint includi in domo propria, invitos non eſſe expellendos, quia tunc ceſſat ratio publicæ utilitatis, quum incluſi non valeant alios coinquinare. D. Adrian. ***Beier*** Erotem. Jurid. de Peſte Dec. I. quæſt. IV. inter remedia in jure propoſita adq; Magiſtratum ſpectantia eſſe quoque *θεραπευτικὸν* contra peſtem: infectorum extra urbem in locum ſegregatum collo-

catio-

tionem. Confirmat vero hoc Dec. I. quæſt. X. 1. quia LL. cautum, ut 1.
ntagioſo morbo laborantes, ne ipſi aërem (addo homines quoq; conctu ſuo fomiteq; mediante) inficiant, urbibus expelli, aq; cœtu hominum ſeparari poſſint; in hanc rem cum Ripa allegat *Bald.* & *Andr.* *arb.* l. 2. arg. ill. text. C. de ſum. trin. & fide Cathol. *Rom.* *Alex.* & *iſon.* l. 8. arg. ill. tx. C. de teſtam. & quemadm. teſtam. ordin. *Decium* nſ. 651. n. 1. *Carpz.* l. 6. t. 10. reſp. 105. n. 10. c. 2. *& ibi Abb.* X. de cclеſ. ædif. c. 1. *& ibi Gloſſ. & Abb.* X. de Conjug. leproſo c. 1 1. XXXIII. 2. *Gloſſ.* c. 1. de uſuris in VI. *Cæpoll.* in tr. de S. R. P. c. 9. *Cov.* conſ. 5. 4. *Par.* conſ. 33. n. 2. v. 2. Unde unum vel alterum peſte infectum tra urbem in locum commodum eſſe transferendum, infectas domos audendas, ne latius hoc malum per contagionem tyrannidem ſuam ercere poſſit; hic citat *Hier. Prævidell.* rubr. de his, quæ ad ſalubrit. &c. quotiescunq; &c. n. 8. *Carpz.* d. l. n. 11. *Schneidevv.* de S. R. P. Inſt. 41. & 42. Talia Noſocomia invenimus in omnibus fortè bene contutis Rebuspubl. aut ubi ea deficiunt, ingruente tamen peſte pruden Magiſtratus atque cura ea ædificare jubet, ut illi, qui propriis facultibus morbum curare non valent, vitæ neceſſaria in Noſodochiis ejusodi accipiant, ne ſine omni auxilio & ope miſerè pereant. vide *Deet.* Elect. Palat. ad civitatem Ambergam de A. 1597. lit. B. 3. Sed non ntum hæc obſeratio in Noſocomiis juſta eſt, verum & illa 2. quæ fit ædibus privatis iisq; infectis; ſi enim Jus Civile concedit juſtumq; onunciat, peſte ægrotantes poſſe ædibus quibusdam cuſtodiri, licet ıblicis, ubi nullus permittitur exitus neq; aliis liber introitus, cur nebit juſtitiam in privatorum ædibus, ſi hac labe correptæ? in quibus men inprimis divites faciliorem melioremq; ſui curam habere posnt, ſiquidem in domibus ſuis poſſunt habere perſonas ad ſua tantum ficia & ſervitia deſtinatas, quum cognati aliiq;, qui aliàs in privatis ædius ſuos ægros inviſerent, abhorrent à Noſocomiis, ubi maxima ægrom copia, quæ citiùs horrorem incutit, quàm ubi unus alterve eſt. Inimis etiam, quia difficilius peſtis propagatur, ſi ea ipſa quoq; cum hoinibus ſtatim quaſi includitur in ipſis ædibus, ubi oritur, quam ſi eâ borantes per varias plateas demum trahuntur, quorum intuitu è terre alii quoq; poſſunt infici.

2. Juſta eſt hæc occluſio, quia favor publicus privatæ utilitati præ- 2.
rtur, quod convincit antea laudatus *D. Beier.* l. c. Dec. I. quæſt. VIII. 3. ex tx. in l. 3. §. 15. ff. de SC. Syllan. & in l. 3. C. de primipil. lib. XII.

tx. in

tx. in l. un. §. 14. de cad. toll. *Bart.* in l. 7. n. 4. C. de agricol. & cenſit. lib. XI. unde concludit, quod Princeps tempore peſtis decernere poſſit, ut domus & mobilia bona ſubditorum comburantur, ex Dec. conſ. 651. arg. l. 7. §. 4. ff. quod vi aut clam. *Lather.* de Cenſu l. 1. c. 17. n. 18. *Lud. Peguerra* quæſt. crim. 8. *Mynſ.* c. 1. O. 6. Si vero comburere licet bona ſubditorum, cur non ea cum perſonis obſerando conſervare potius licebit, quam tantò cum damno perdere? Et ſi JCti peſtem adeo contagioſam judicant, ut purgatio mobilium non ſufficiat, ſed combuſtio, non improbabunt hanc æquitatem, vel durum nimis ipſis videbitur, infectorum ſeparationem inſtituere incluſione tantum eorum.

3. Inprimis 3. quia neceſſitas non habet legem, ſed ſibi ipſi lex; & peſtis tempore licitum eſt facere, quod alioquin illicitum, & propter peſtem regulas juris communis transgredi permiſſum eſt; hoc alio in caſu *D. Beier.* affirmat cum l. 5. §. 11. *Jaſ.* ff. de Oper. nov. nunc. *Dec.* conſ. 285. n. 2. *Arnold de Reyger* theſ. jur. lit. P. verſ. Peſt. n. 9. *Carpz.* p. 3. C. 4. d. 5. Unde & neceſſitate ſic urgente licebit Magiſtratui arctiſſime munire ædes, in quibus ejusmodi ægri decumbunt, ne converſatione cum ſanis promiſcua uti poſſint. Nec tamen JCti etiam eam incluſionem ſtatuunt, quæ ſit conjuncta cum excluſione omnium cognatorum aliorumq;, quorũ operâ maximè opus habent ægri. Dicunt potius Paſtorum, Medicorum, Chirurgorum præſentiam hic maxime eſſe neceſſariam, docet id *D. Müller* Tract. de Fuga c. 3. §. 56. p. 170. Immo Eorum legibus cautum eſt prudentiſſime, ut illi, qui curæ ſuæ tempore peſtis commiſſos negligunt, ſi ex hac deſertione mors ſecuta fuerit, carcere, nonnunquam relegatione mulctentur; ita *Carpz.* p. 4. c. 5. d. 3. ſi vero ipſi ægrum interfecerunt absq; ſpe lucri, ut homicidæ ſimplici mortis pœna afficiantur. *Carpz.* l. c. d. 2. Si autem cum intentione ſpoliandi, pœnam latrocinii incurrant. *Id.* l. c. d. 1. rotaq; illis ſæpe dictata in pr. Cr. qu. 22. n. 24. ſeq. Quod ſi vero hi ægrorum curatores aut curatrices aliquibus vicibus homicidia hæc patrarunt, uſtulatione forcipum candentium pœna poterit aggravari. *Id.* l. c. q. 20. n. 51. ſeq. & q. 23. n. 56. junct. p. 4. c. 5. d. 1. hæc citata reperies & plura ap *D. Beier.* l. c. Dec. II. qu. 10. & Dec. IV. qu. 5.

IV. ex Theologia.

Tandem & THEOLOGORUM Judicium non improbat hanc ſegregationem contagioſorum à ſanis, quæ fit per incluſionem in ædibus.

1. *quoad Eos, qui non adeunt contagioſos.*

Ubi juſtitiam hanc 1. declarat *quoad eos*, qui ægrotos ejusmodi non viſitant, præſentiâ ſuâ eos non conſolantur & adjuvant. Illi enim aut ſunt obli-

ligati vel ex officio, quo funguntur, vel ex ſanguinis neceſſitudine,
icitia aliaq; neceſſitate, ut huic miſero hominum generi in ſua affli-
one ſint auxilio & conſilio; vel non ſunt in hoc periculoſo caſu ob-
ecti, ut proximo afflicto ſuccurrant. Illi, quibus officium, ſanguinis
njunctio atq; familiaritas, charitatis hoc negotium converſationemq;
m ægris imperat ſunt duplicis generis. Eorum, officium qui gerunt
ſtoris, Medici atq; Chirurgi Peſtilentiarii præſentia abſolutè forſan ne-
ſaria (vix enim ſufficiet, ut abſentibus iis ſtatus morbi ab aliis expli-
ur) quare debent ex charitate Chriſtiana præceptoq; divino in glori-
ı Dei etiam cum vitæ periculo diligenter adeſſe iis, qui eorum ope o-
s habent. Illi vero, quos aliàs ſanguinis amicitiæq; conjunctio copu-
hîc non à conſanguineis & amicis ſe disjungere deberent. Si tamen
tura meticuloſiores ſunt, abhorrentq; ab horribili hac lue, poſſunt
ſtinere ab infectorum conſortio, ne ex vi imaginationis hujus ſe
oq; cum familia inficiant; interea tamen, quantum in viribus eorum
, vel pecunia vel medicamentis aliave ratione ſubveniant, alioſque
ſtituant, qui eorum loco curam habeant ægrorum. Tales autem
rorum miniſtri omnino maximè ſunt deprædicandi, qui præ aliis
n verentur ob amorem proximi morti quaſi ſe tradere, verum ſin-
larem Dei providentiam ejusq; protectionem in tot malorum col-
vie ſibi certo promittere poſſunt, ex Pſalm. XCI. 3. Matth. X. 29. ſeq.
lm. XLI. 1. ſeq: Quos verò nulla harum ratio devinxit, illi neq; opus
bent, ut viſitando peſte laborantes jacturam ſanitatis faciant, precibus
nen à Deo liberationem ab hoc malo apprecari poſſunt, iisq. ſi ægro-
liorum beneficentia deſtituti, ipſi opus charitatis beneficia præſtan-
exerceant; quemadmodum Romæ regnante peſtis contagio cru-
liſſimè, cives omnia ſua bona opesq; in commune ærarium contu-
unt, notis ignotisq;, quos neceſſitas & miſericordia, non vero ſemper
gnatio faciebat proximos, victum dantes. Quod ſi ita his ægris eſt
ſpectum, non opus eſt, ut omnes eos viſitent ac adeant. *D. Hutter.*
.. Theol. Loc. XXX. c. 2. p. 962. fin. inquit: Si Miniſtri Eccleſiæ te-
rè ſe huic malo objicere velint? annon mox tota Eccleſia ſuo priva-
ur Miniſterio? Sic quis uſus redundaret in Rempublicam, ſi qui
blicis profunt muneribus ſtulta temeritate & ſeipſos & ſuos perde-
nt? Locum hic potius habet illud Apoſtolicum: Qui ſuorum ac
æſertim domeſticorum curam non habet, fidem negavit, & infideli
deterior. 1. Timoth. V. 8. Et mandatum Dei eſt: Non occides.

Quod & ſæpè inculcat *D. Luther*. T. 3. Jen. Germ. p. 391. ſeq. Quo ſi enim ſine neceſſitate liberè amant eſſe inter peſte infectos, non tan tum in ſe, ſed & in totam civitatem homicidia committunt. *D. Luther* l. c. p. 396.

2. quoad infectos. Juſta vero 2. eſt hæc incluſio *quoad ipſos infectos*, uti enim pr ratione morbi ſani debent exhibere debita charitatis officia ægrotis ita quoq; hi amoris erga proximum ſanum non obliviſcantur, parcen do ejus, quantum unquam licet. Charitas enim 1. Cor. XIII. 5. deſcript non ſuam quærit, nec alterius damnum; alterius vero damnum ſati intenderet, ſi absq; neceſſitate alios & ſæpe totam rempubl. in pernici em præcipitaret. Elegantiſſimè loqitur *D. Brentius*, venerandum illu inter Theologos Nomen Lumenque, in Conſilior. Theol. à D. Biden bachio collectorum Dec. II. Conſil. XIII. p. 197. Es will ſich je nich ſchicken/daß der Krancke erfordere/ daß man ihm die Liebe mit Cent nern heimtrage/ und er wolle darnach nicht ein Quintlein Liebe erzei gen: St. Paulus ſagt: Es ſoll einer des andern Laſt tragen; er ſa get nicht/ daß einer allein/ ſondern ein ieglicher inſonderheit/nach ſei nem Beruff/ die Bürde tragen ſoll. Et p. 200. Da beſondere Or und Häuſer/ wie billig geſchehen/und die Nothdurfft erfordert/ver ordnet/ darinnen ſolche Krancken nach Nothdurfft verſehen würden alsdann/wiewohl es unbarmhertzig ſcheinet / und einem fromme Chriſten wenig Ruhms bringet / einen getreuen Ehhalten aus den Hauß in ſeiner Noth zu vertreiben; Jedoch weil der Schreck de gantzen Haußgeſindes gefährlich und beſchwerlich/ ſo ſoll der kranck Ehhalt ſelbſt dieſer Beſcheidenheit ſeyn/und ſo viel Liebe des Näch ſten haben; oder/da er für ſich ſelbſt alſo unverſtändig iſt/ ihme durch den Haußvatter oder Verordnung der Obrigkeit angezeiget werden daß er/ da er ſonſt nach Nothdurfft verſehen werden mag/des Hauß vatters und ſeines andern Geſinds verſchonen und ihre Beywohnung meide. *D. Dannhauerus* b. m. Lact. Catech. P. II. p. 12. Chriſtliche Obrigkeit ſoll in ſolchem traurigen Fall gute Ordnung machen/ La zarethen von unterſchiedlichen Gattungen und Commoditäten/Aertz te/ Balbierer/ Peſtilentiarios oder Peſt-Prediger beſtellen / und ſol ſolcher Ordnung und Separation ſich niemand freventlich widerſetzen (ſo wenig als ein Maltziger oder Ausſätziger/ſo man ihn in das Sie chenhauß verweiſet/) GOttes Gericht gedultig ſtill halten/und ande rer Leut Schaden nicht begehren.

Juſtè quoq; hic agit 3. *Magiſtratus* occludendo ædes inſectas, inſe- 3. *quoad Magiſtratum.*
osq; includendo: ***Brentius*** apud D. Bidembach. Conſil. Theol. Dec. II.
onſil. XIII. p. 200. ſeq. idq; probamus: (1.) Exemplo Leproſorum, qui
on tantùm immundos reddebant alios contactu ſuo, quemadmodum
es nonnullæ, piſces, reptilia, cibi quidam, aliaq; Levit. XI. & XII. deſcri-
a ex ordinatione Dei populo Judaico erant immunda, aliisq; immun-
tiem attrahebant; verum quia lepra maximè tempore V. T. & initio N.
. quæ in Arabia, Ægypto terrâq; Palæſtina crudeliſſime regnabat, erat
orbus ſatis contagioſus, omnes corporis humores & partes corrum-
ns, ac inſanabilis, ea commaculati, poſtquam ſacerdos eos judicavit
roſos; extra caſtra ſoli vivere debebant mandato Magiſtratus, exclu-
à reliquorum ſocietate; lege ***D. Pelarg.*** Levit. ſacr. Moſ. ad Levit. XIII.
133. ſeqq. Cur non licebit hodie Magiſtratui, ubi lenius medium
on ſuppetit, hanc ſeparationem ſanorum ab inquinatis inſtituere, ædi-
isq; eos arctiſſime includere? Licet enim lex leproſorum, tanquam
tutum Reipublicæ tantum Judaicæ impoſitum, hodie nos non obli-
et, noſtris tamen adhuc temporibus hæc conſuetudo rectè obſervatur,
uum tamen lepræ vehementia non amplius in tanto gradu exiſtat.
am lex illa forenſis nitebatur univerſali æquitate Juris divini & natu-
lis, unde juſtè hoc exemplum in ſimili morbo contagioſo adhibetur.
.) Si poſſunt illi, quibus nec officium nec charitas compedes injicit,
gam tempore peſtis aliaq; calamitate publica arripere, & ita ſine con-
ientiæ macula proximum deſerere; (α) ob præceptum Chriſti Matth.
. 23. ubi non excludenda peſtis, hoſtium crudeliſſimus, violentiſſimus
celerrimus, cujus perſecutionem nunquam ſatis effugere poſſumus.
β) Ob vitam conſervandi amorem, natura inſitum. Eph. V. 29. (γ) Eam
adent exempla Sanctorum, qui vitæ periculum præſentiſſimum quo-
s modo evitarunt; Chriſti omnium ſanctiſſimi, Matth. XII. 15. Mo-
s, Exod. II. 15. Eliæ 1. Reg. XIX. 3. Davidis 1. Sam. XIX. 12. XXII. 1.
auli, Act. IX. 25. vid. ***D. Hutter.*** LL. Theol. Loc. XXX. c. 2. p. 961. ſeqq.
. ***König.*** Caſ. Catechet. p. m. 841. ***Eckard.*** Chriſtian. Relig. claſſ. IV.
ect. II. quæſt. 39. p. m. 265. ſeq. Non poſſum me continere, quin
egalandri noſtri ***B. Lutheri*** verba graviſſima addam ex T. 3. Jen. Germ.
. 392. Weil es unter den Chriſten ſo gethan iſt/daß der Starcken
enig/und der Schwachen viel ſeynd/ kan man fürwar nicht allen
nerley aufﬂaden zu tragen. Ein Starckglaubiger kan Gifft trincken
nd ſchadet ihm nichts. Marci ult. Ein Schwachglaubiger aber trin-

ckét den Tod daran. --- Iſt nun iemand ſchwach und fürchtig/ der fliehe im Nahmen Gottes/ weil er ſolches thut ohn Nachtheil ſeiner Pflicht gegen ſeinen Nächſten / ſondern mit genugſamer Erſtattung durch andere verſorget und beſtellet. Quæ fuga quum licita, cur non pauciores peſte infectos licebit includere, ne tot homines fugæ cauſam habeant maximè urgentem, eorumq; conſortio inficiantur? Immo qui eo nomine videri poſſet hæc occluſio dura, quod ſint excluſi ab aliis, qui poſſent ipſis eſſe auxilio; illi autem, quibus fuga tempore peſtis à noſtris Theologis eſt conceſſa, deſerentes civitatem & ipſos ægros deſerunt; reliqui vero, qui in conſcientia detinentur viſitare ægrotos iisq; ſubvenire poſſunt hoc præſtare, licet occluſio ædium facta.

OBJECTIONES Contrariæ Sententiæ, imprimis Breulei & Voëtii.

ARgumenta, quæ adferuntur contra juſtitiam occluſionis noſtræ conſideraturi ſingula, quot vidimus, in tres claſſes dividamus. 1. Examinabimus rationes *Breulei*. 2. *Voëtii*. 3. *Aliorum*.

Objectiones Breulei. I. Tilem. *Breuleus*, Paſtor olim Spangenbergius, Reſponſum ſuum dedit germanico idiomate in hanc quæſtionem: An Chriſtianum ſit peſte laborantis ædes clavis occludere, inq; iis eum quaſi captivum detinere? Hujus objectiones, quas inſeruit *D. Bidembach*. Conſil. ſui Theol. Dec. V. Conſ. 3. quamvis Viri hujus olim clariſſimi merita veneremur, exercitii tamen gratia licebit dubia quoq; noſtra circa ſingulas rationes proponere.

Ratio 1. 1. Ejus ratio: quod ſi fugere non licet à proximo calamitatis tempore, ubi noſtra ope neceſſe habet, multô minus decebit Chriſtianum eum occludere, atque ita excludere ab aliorum auxilio. Sed Reſpondemus: Rationem ejus nondum eſſe probatam ſatis, contrarium potius patet ab optimorum Theologorum judicio, quorum aliquos antea allegavimus, quamvis iis fugere, quorum ope opus habent, non demus copiam. Unde 2. non denegatur & excluditur iis omne auxilium & miniſterium, ſed liberum tantùm ac inordinatum, includuntur enim cum ipſis, qui diligentem eorum curam habeant.

2. Nullum inveniri hujus mandatum atq; exemplum. Immo divina lex hominum mentibus inſcripta nobis præcipit: charitatem proximi juxta nos ipſos, non præ nobis; & ita debemus ægris opem ferre, ne ſimus immiſericordes erga ſanos, inficiamusq; totam rempubl. quod

peri-

riculum, quia vitatur hac occluſione, charitati Chriſtianæ conſentanea
. 2. Exemplum habemus ſimile in leproſis, quod antea produximus.
3. A viſitatione ægrotorum præcepta Matth. XXV. 36. Aſt hic 3.
n univerſalis viſitatio omnium ægrorum à quibusvis inſtituenda re-
iritur, vix hoc ſtatuet Autor; ſed ſermo eſt de iis, quos ex officio vel
nicitia decet cura ſuorum ægrorum & conſanguineorũ. Neq; 2. præ-
ɔitur hic neceſſariò officioſitas, quam quis præſens ægroto præſtat, ſed
fficit nonnunquam conſilium abſentis & ſuſtentatio quædam, quod
detur innuere verſ. 40. quicquid boni feceritis, &c. 3. Diſtinguimus
ter contagioſos morbos & non contagioſos.

4. Commendat exemplum gentilium, inprimis Ægyptiorum, 4.
i contemnentes Medicorum conſilium, ægros non loco includebant,
d in foro exponebant, cujusvis audientes ſententiam. Sed quæ chari-
s hæc, dum prudens Medici judicium negligunt, eliguntq; impruden-
ſimas contrariasq; ſæpe tot hominum opiniones vetularumq; fabu-
cum ægri periculo vitæ? commodior eſſet ejus incluſio, quàm ho-
inem languidum ſæpè vix ſpiritum adhuc emittentem ſub dio omni-
is ventis & tempeſtati exponere. Nos vero iis ſatis providemus peri-
Medicis aptisq; medicamentis.

5. Afflicto non eſſe addendam afflictionem. Concedimus, quan- 5.
m licet; neceſſitas vero bonumq; publicum aliud ſæpe ſuadet.

6. Feras non pellere feras, homines vero excludere hominem. 6.
mmo expellunt omnem feram, à qua periculum ſibi metuunt, aut ubi
ſiſtere non poſſunt, fugiunt. 2. Quando beſtiarum contagioſarum
cietatem non vitant, non ſentiunt contagionem in iis, nec periculum,
od inde naſcitur. 3. A ferarum moribus ad jura hominum eorumq;
ligationem non ſemper valide concluditur.

7. A Canum miſericordia erga Lazarum ad eum accedentium. 7.
os quoque non tantum modicum panis, ſed omnia neceſſaria vitæ
damus, immo cum canibus vulnera eorum pro viribus ſanare ſtu-
emus.

8. Hâc obſeratione Dei potentiam in nos puniendo etiam ob pec- 8.
ta, non poſſe includi. Sed peſtis inflictio aut eſt abſoluta ad certas per-
nas, ubi nullum medium ſufficiens repellendi mali, aut conditionata;
tamen quia tum Dei voluntas etiã plerumq; abſcondita, mediis contra
nc calamitatem juſte utimur. Si vero pœnæ illius à Deo imiſſio eſt
ediata & conditionata, uti ferè ſemper eſt, peccatũ eſſet, mediis licitis

 à no-

à nobis non amovere, unde ordinem, quem natura præſcribit obſervamus.

9\. 9. Deum in puniendo cogitare non ſolum de vindicandis peccatis proximi, ſed & tuis, unde immiſericordia erga proximum Dei vindictam non eſſe magis ſuper te irritandam. Reſpondeo, pœnitentia noſtra ſeria iram Dei eſſe placandam, proximoq; benefaciendum, quantum charitas erga nos, noſtram familiam, totamq; civitatem permittit, ne multa magnaq; damna noſtra beneficentia nobis aliisq; promereamur; non enim omni tempore, omnive caſu charitas ſumma erga proximum eſt exercenda; alia lex charitatis aliud ſæpe præcipit.

Refutatio Breulei ad exceptiones contrarias, cum noſtra Reſponſione

Pauca nunc quoq; dicamus ad Refutationem Ejus 3. argumentorum, quæ contra ejus hactenus propoſitam ſententiam proferre quis poſſet.

Ad 1. argumentum. Quod occluſione hac non deſerantur omni ope, ſed victus ipſis porrigatur neceſſarius. Reſpondet Breuleus: Vi-
1\. ctum dandum eſſe famelicis ſitiq; fatigatis, ægrotos vero eſſe viſitandos. Nos vero arbitramur, multos ægrotos, inprimis pauperes, anhelare maxime victum, ad quem etiam pertinent medicamenta; reliquis vero qui hac inopia non laborant, providemus etiam viſitatione Medicorum & Chirurgorum miniſtrorumq;, qui longè plus ægros adjuvant, quàm 100. inanes ſpectatores & homines garruli, quos ægri aliàs amant.

2\. Ad arg. 2. Proſpicitur ægris non tantùm de victu ſed & de omni neceſſaria cura. Reſpondet Autor, curam illam peragi per homines etiam infirmos, ægros, claudos, cœcos, ſenes & ſimiles, qui ipſi aliena opera indigent. Nos regerimus: illud non ſemper fieri, ſed miniſteria potius præſtari, per hujus rei peritos & diligentes. Quod ſi vero hi deficiunt, neceſſitati aliquid dandum eſt, patientiaq; etiam hæc calamitas ſuſtinenda.

3\. Ad arg. 3. Occluſionem hanc fieri propter pertinaces, qui excurſione ſua inter plebem eam inficiunt. Ad hoc excipit Breuleus: poſſe ejusmodi homines in initiis peſtis in Eccleſia publicè admoneri, ut eâ correpti domo ſua ſe includant, conventus ſanorum vitent, refractarii vero à magiſtratu ſeverè puniantur. Itaq; concedit aliquam incluſionem in domibus & ſegregationem à ſanis non eſſe injuſtam, ac abſtinendum eſſe conſortio ſanorum non neceſſario. 2. Illa admonitio à Paſtore facta, uti aliàs non movet contumaces, ita nec tùm movebit, ſiq; iſtud hominum genus, quando multos jam peſtis corrupit, debet ſen-

[r]e pœnas, ſerius forte providet Magiſtratus malo, ne ulterius graſſetur. [C]æterum hærent in mente noſtra plura circa hujus viri conſilium dubia, [q]uæ tamen omnia explicare chartæ anguſtia denegat.

Accedamus nunc ad *Voëtii* Theol. in Acad. Ultraj. Prof. in Diſpp. [T]heol. P. IV. Diſp. XXII. cap. III. §. 4. n. 3. Crudeles eſſe eos dicit, ſi à [p]ublicis exercitiis & concionibus, omniq; conſortio hominum in foro, [i]n compitis, in communi vita & converſatione excluduntur homines [o]mni, qui alicui peſte laboranti adſunt, aut ædes inſectas datâ occaſione [e]t neceſſario pietatis aut amicitiæ officio frequentant; præterea quum [o]mni omnes una cum ægris iſtius familiæ domibus undiq; arctiſſime oc[c]luſis includuntur &c. Hancq; crudelitatem probat ex Jeſaia LVIII. 7. [ſe]qq. Pſalm. XLI. 1. ſeqq. Jac. II. 13. ſeq. Verum hæc ſententia fluit for[te] ex principio prædeſtinationis abſolutæ Calviniſtico. Dein loquitur [P]ropheta Jeſ. LVIII. 7. & David Pſalm. XLI. 1. Jacobusq; Apoſtolus II. [1]3. de non deſerendo proximo paupere ſine omni auxilio, quod & nos [d]eteſtamur. Potius ſi opus habent vitæ ſuſtentatione, cibus potusque [p]orrigatur, ſi avent Medici Chirurgiq; conſilium, ad eos mittatur, [al]iaq; beneficia accipiant à ſanis; neq; hic mentio fit: ſeparationem ſa[n]orum ab ægris eſſe crudelem aut impiam. Ipſeq; *Voëtius* cap. VIII. in [R]eſponſionibus ad Objectiones eorum, qui fugam hoc in caſu conce[d]unt, largitur ad Obj. 1. Neminem ſe debere in periculum conjicere [te]mere & absq; neceſſitate. Hic autem nulla neceſſitas, ut quis pericu[lu]m adeat. Ad Obj. 4. Se non omnem quorumcunq; & quamcunq; fu[g]am improbare, ſaltem paſtorum & ſimilium, quæ & noſtra ſententia. [A]d Obj. 5. Domum ſicut incendio vaſtatam relinquimus, ita quoq; pe[ſt]e infectam. Ad Obj. 8. ab omni officio immediate ſuccurrendi ægro[ti]s illis abſolvi eos, ſi modo precibus ap. Deum, & conſiliis ac donis per [al]ios ipſis non deſint, aut conſanguinei id non faciant. Immo cap. IX. [Q]uæſt. 9. ſatis durum ipſi videtur, & ſatis imperioſa ratio ad obviandum [c]ommuni damno: poſſe legislatorem legem ferre obligantem aliquos [e]tiam cum patenti vitæ periculo. *Objectiones Voëtii.*

Tandem *Aliorum quorundam* adhuc examinabimus pondera, qui[b]us contrariam propugnant ſententiam. 1. Deſumtum eſt à fato Stoico [m]oriendiq; ſtatuto tempore, quod nullis mediis humanis, nulla ſolli[c]itudine & ordinatione evitari poſſit, quod ſibi quoq; perſuaſum habent [o]mnes Belgæ vi ſuæ prædeſtinationis Calviniſticæ, quiq; religione Mu[h]ammetiſmo adſtricti. *Schvveigger.* Reißbeſchr. nach Conſtantinopel *Objectiones Aliorum.* 1.

und

und Jeruſalem. lib.II. c.59. fin. Refertq; *D. Dannh.* Lact. Catech. P. II. p. 13. de Franc. Xaverio Jeſuita, qui in Japonia quotidie vehementia veneni multis morientibus, nullis antidotis & medicamentis ſe munivit totus Dei auxilio confidens, ſed ſubjungit B. Vir elegans judicium: **Das ſoll in den Päbſtl. zehen Geboten eine groſſe Heiligkeit ſeyn; in unſern zehen Geboten iſt es eine Tentation und Verſuchung Gottes.** Et abſurditas hujus ſententiæ ſatis jam à Philoſophis & Noſtratibus Theologis demonſtrata; addimus hoc tantum. Experientiam ſane plurimis exemplis probaſſe, mortis faucibus eos exemtos, qui à periculoſis ſe ſubtraxere locis, eosq; morti ſe tradidiſſe, qui pericula amarunt. Si inquis, hunc rerum curſum tamen in fatis eorum fuiſſe. Ergo qui ſe periculis exponit ſine cauſa, in iisdem non peribit, juxta proverbium? qui ſe objicit incendio, aut in medias aquas conjicit, ſemper ſalvus evadet? An igitur Deus ſemper indulget huic temeritati eorum, qui impudenter & impiè omnia à naturæ lege præſcripta ſalutis media rejiciunt, ut non aliquando hujus mediorum contemtus pœnas luant? Ergo omnis prudentia Medicamentorumq; efficacia irrita & nulla, quâ præſens aliàs ſanitas conſervatur, & amiſſa recuperatur? contra Syrac. XXXVIII. 12. 13. Ergo in bello nulla tormenta aliaq; inſtrumenta bellica metuenda? Vide etiam quæ *D. Dannh.* habet Theol. Conſcient. P. II. Dialog. 3. quæſt. 16. p. 759. ad argumenta Tertulliani de fuga in perſecutione.

2. 2. Objiciunt: Neminem poſſe Dominio privatæ rei privari, adeoq; nec includi. Concedimus & nos, niſi publica anteferenda nonnunquam privatis, quæ urgente neceſſitate acquirunt jus in privati perſonam & res, quod ſupra ex Dominio Eminenti probavimus.

Concluſio. In hisce nunc pedem noſtræ tractationis figimus. Quod ſi vero B. L. deſiderio Tuo minus ſatisfecimus, probata tamen tua humanitas condonabit ea ætati noſtræ, thematisq; difficultati, dum propriâ induſtriâ illud ex circumſtantiis eruere debuimus. Nec mirum quoque ſi à via nonnunquam aberravimus, temporis enim ratio nos feſtinare juſſit, librorumq; ſæpe nos defectus multum impedivit, ut ea noſtro ingenio fuerint judicanda, quæ certior doctiorq; Autorum ratio nobis aliàs explicaſſet. TIBI vero TRINUNE DEUS, qui es ſine fine in fine quoq; noſtræ Diſſertationis pro Gratia nobis præſtita

SIT LAUS, HONOR ET GLORIA ÆTERNA.